

Januar-marts 1844

FAKTA

Dato:
Januar-marts 1844

Sidetal:
294, 295, 296, 297, 298

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsperson/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det
originale manuskript til Christine
Stampes erindringer om Thorvaldsen.
Afskriften af hele manuskriptet
omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr.
55.
OBS Dokumentet er også udgivet i
Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her
findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-
udgivelse i artiklen Manuskriptet til
Christine Stampes erindringer om
Thorvaldsen.

Omtalte personer:
Ole Bang
August Bournonville
Ernst Meyer
J.F. Schouw
Susette Schouw
Christine Stampe
Henrik Stampe
Bertel Thorvaldsen

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 55. del af i alt 60.

TRANSSKRPTION

- 294 -

1844

Efter 3 Ugers¹ forløb fik Thor Lov at kiøre lidt ud, og saa hentede jeg ham hver Dag og vi fik vores tuurer², og efter nogen tid

- 295 -

44

begyndte han atter at gaee i Theatret³ og hos os⁴, og snart tænkte han ikke meere paa Beenet, og begyndte at Arbeide lidt paa et Basrelief, men da han maatte gjøre det sittende valgte han en lav form, og ifølge heraf en knælende stilling nemlig en Knælende Ganymed⁵, egentlig blev dette kuns paa begyndt, for at have noget at bestille, og efter haanden føiede han et og andet til⁶ som folk kom og gjorde deres Bemærkninger derover osv[.]

han havde alt gjort Skulpturens Genius 2 gange, og endnu var han ikke fornøiet dermed, men tegnede den for 3e Gang paa Tavlen⁷, for at gjøre den endnu bedre, og [“]de skal see den skal blive endnu bedre skjønt de paastod alt ved den Anden at det blev kluderie⁸, [”] jeg vilde nemlig ikke have han skulde spille meer Tid paa den; da der var saa meget andet som Hastede, dog han tegnede den paa Tavlen og der staaer den, endnu, man har ladet sitte Glas over den ☒ saa faldt det ham ind at begynde paa Luthers Statye⁹, og han havde alt for længe siden ladet sig sye en hvid Ulden Kiole efter de Malerier man havde af Luther; som han brugte til den Skitze¹⁰ han havde gjort af Luther, denne Kiole var han ikke tilfreds med for die Tøiet ikke gav gode folder[.] og da han kom til at ligge, benyttede han den selv[.] senere, opdagede han at jeg havde en blød graae Merinos Kiole paa, som slog smukke folder, og han ønskede saadant, syet, som jeg da besørgede ham, og han var saa tífreds der med, og da en

- 296 -

45

ung Mahler ønskede at giøe hans Portrait¹¹ kort før hans Død, tog han samme Kiole paa og jeg seer endnu med hvilken vælbefag han spillede sig, og sagde: [“]see det kalder man smukke folder[”]; ☒ for at have det bequemmere med Luther's Statye Modelerte han Hovedet først¹² som Byste dog det blev aldrig ferdig¹³[.]

I februar maaned, hører han af Een af Børnene at det var vores Brølupsdag¹⁴, den pleiede vi aldrig at celebrere, (fødsels dagen, derimod bestandig, og jeg var vis paa altid at faae noget smukt, til den dag, samt til Julen, (saa ledes til siste Jul fik jeg intet; da han var liggende, sagde han mig i

anledning af at Bang¹⁵ ikke skulde have Toiletskrinet¹⁶ meere, at jeg skulde have det og da jeg senere meente han havde glemt det, sagde han at han vilde først tale med Henrikus¹⁷ om at faae et Rum som var for Herrer, forandret, og sitte Sye ring[,] Sax osv istedet, og saa skulde jeg have det til min fødselsdag, dog d. 12 fb: kom Thorv: ganske uventends og bringer mig en Marmor Byste¹⁸[,] det var een han selv har udhugget i de første Aar han var i Rom for at øve sig [i] at Arbeide i Marmor[,]¹⁹ en Copie efter den Melpomene som der staaer i Museet²⁰, Bysten, er deilig og opnaaede hensigten nemlig med at glæde og overraske mig, dog nu er den mig endnu meget kiere

- 297 -

46

samme 12te fb: bragte min kiere Søster²¹ mig ogsaa en foræring, nemlig en Christitørn i Potte, som jeg havde ønsket mig, (: jeg har senere plantet den ved Thors Atelier paa Nysøe :) og disse 2 vare de Eeneste, som havde tænkt paa Brølups dagen; og det var som om de havde Ahnet at de til Geburtsdagen, som var i April, ikke vare meere der²²[,] samme Aftenen havde vi Italienerne²³ og alle vare glade, og saa ledes endnu fleere gange til slutningen af Maaneden[,] saa Blev min søster Syg, om Søndagen til forn, var hun[,] Thorv. og Schouv²⁴ og jeg i det Danske Theater²⁵, vi havde ogsaa samme dag med E: Mayer²⁶ lagt Planer til Thorv: Romerske Geburstag²⁷ som nu nærmede sig, Søndagen d. 2den Marz²⁸ laae min Søster som var meget bedre og talte med mig om d. 8de og var slet ikke fornøiet med at vi havde forandret Planen med vores Tableau's osv til en Apoteose som Bournon²⁹ havde paataget sig[,] hun sagde hun haabede endnu at blive saa væl at kunne være med; om Mandagen havde vi Italienerne, og skønt min Søster havde været daarlig om Morgen, saa var det bedre om Aftenen, og vi ansaae det heele kuns som en forkjølelse, om Tirsdag morgen var hun død³⁰. ☒ Dette Tog Thorvaldsen sig meget nær og hver dag var han hos mig for at trøste hvor han kunde og da vi forud havde været bedet alle sammen til Muuses³¹ til Midag til om Tordagen[,] Sysette med[,] ingen Ahnede den Sorg[,] vi skulde om Aftenen til Madame Corsis³² benefis, saa havde jeg al min Overtalelse nødig for at faae ham til at gaae til midag med mine Børn derhen[,] jeg synes det var synd at den gamle Mand skulde være blandt de Bedrøvede[.]

- 298 -

47

han havde jo haft sine Sorger, hvorfor skulde han nu deele vore.; saa jeg aftalte med fr: Muus³³ at hun skulde faae ham med i Operaen, og jeg sendte hende hans Billet osv ☒ dog han var taus og Tungsindig ved heele Bordet, og havde ingen Roe paa sig men spurgte efter mig, og de kunde ikke paa ingen maade faae ham med i Theatret men maatte kiøre ham hjem til mig, og da jeg ikke fandtes der, tog han hen til Schouvs og paa

min forundring, hvor han kom fra, og min Opmuntring til med Muses at gaa i Operaen, svarede han[: "[Nei jeg vil ikke, det Ægler³⁴ mig det Gøglespill, hvor er de? der vil jeg være,]" og han sadte sig til Roe hos Schou, saa at jeg maatte tage hiem med ham, da jeg begreb at Schouh helst vilde være Eene, vi tilbragte nu Aftenen sørgmodig sammen, og jeg kunde ikke bequemme mig til til vores daglige Loterie spill; og fleere dage gik hen før vi atter spildte det, dog jeg følte det var et savn for den kiere gamle, og jeg overvandt min modbygelighed;

¹ Fra medio december 1843 til primo januar 1844 var Thorvaldsen sengeliggende pga. smerter i det ene ben.

² Det vides p.t. ikke, hvor disse køreture gik hen.

³ Dvs. Hofteatret eller Det Kongelige Teater.

⁴ Familien Stampe havde et københavnsk residens i Kronprinsessegade 36.

⁵ Denne Ganymedes må være identisk med relieffet Fredens og frihedens genius, A529, som Thorvaldsen netop fremstillede siddende, og som har den lave form, som Stampe omtaler. Hendes forveksling af fredens og frihedens genius med Ganymedes er forståelig, da Thorvaldsen sikkert bevidst har gjort disse to figurer meget ens.

Identifikationen bestyrkes desuden af Stampes omtale af den offentlige reaktion, som netop blev Fredens og frihedens genius til del. Se værkets tilblivelsesomstændigheder omtalt i Carl Frederik Wilckens: Træk af Thorvaldsens Konstner- og omgangsliv, samlede til Familielæsning, København 1874, p. 93.

⁶ Skal man tro Thorvaldsens kammertjener C.F. Wilckens' erindringer, ændrede Thorvaldsen i sidste øjeblik relieffets motiv og titel, fordi dagspressen havde udlagt relieffet som en hyldest til det kommende bryllup mellem den danske prins Frederik af Hessen-Kassel (1820-1884) og den russiske storfyrstinde Alexandra Nikolajevna af Rusland (1825-1844). Den første version af relieffet var nemlig et billede på Freden som begreb, men ved tilføjelse af frygerhuen, den såkaldte frihedshuen, ændrede Thorvaldsen relieffet til også at vise Friheden som begreb. Se Carl Frederik Wilckens: Træk af Thorvaldsens Konstner- og omgangsliv, samlede til Familielæsning, København 1874, p. 93.

⁷ Dvs. Billedhuggerkunstens genius, A524, kridtudkast på skifertavle. Thorvaldsen havde tidligere udført Billedhuggerkunstens genius i juli 1843, A522, og marts 1844, A523.

⁸ Det vides ikke, hvem der havde kritiseret den anden udgave af Billedhuggerkunstens genius, A523. Men Thorvaldsen selv var heller ikke ukritisk. Han sagde om den:

"...jeg er ikke rigtig tiifreds med den. Jeg troer jeg maa have Billedhuggeren høiere op." Se Carl Frederik Wilckens: Træk af Thorvaldsens Konstner- og omgangsliv, samlede til Familielæsning, København 1874, p. 94.

⁹ Dvs. Martin Luther, A188.

¹⁰ Dvs. statuette-skitsen af Martin Luther, A160.

¹¹ Den unge maler og portrættet af Thorvaldsen er p.t. uidentificeret.

¹² Hovedet af Martin Luther, Nysø75, er et forarbejde til A188.

¹³ Thorvaldsen arbejdede på sin Martin Luther, A188, indtil sin dødsdag 24.3.1844. Værket kaldes hans sidste værk.

¹⁴ Christine og Henrik Stampe blev gift 12.2.1820.

¹⁵ Dvs. den danske læge, professor og rektor Ole Bang.

¹⁶ Muligvis Skrin med fire små flakoner, N353. Efter oplysninger fra den, der gav skrinet til Thorvaldsens Museum, skulle skrinet være foræret til Thorvaldsen af familien Stampe på Nysø. Men trods denne oplysning er det måske dette skrin, Stampe her omtaler.

¹⁷ Dvs. Henrik Stampe.

¹⁸ 12.2.1844 forærede Thorvaldsen en version af Melpomene til Christine og Henrik Stampe på deres bryllupsdag.

Måske skal man lægge noget i, at billedhuggeren forærede tragediens muse til ægteparret?

¹⁹ Se evt. artiklen Ropps bestilling 1804-05, der bl.a. omhandler otte bustekopier efter antikke forbilleder, som Thorvaldsen huggede i marmor i sin første tid i Rom. En af de otte buster er en anden kopi af Melpomene.

²⁰ Melpomene-busten er en kopi af hovedet af den Melpomene-statue, der befinder sig i Museo Pio Clementino, Vatikanet.

²¹ Dvs. Susette Schouw.

²² Christine Stampe fejrede sin 47 års fødselsdag 20.4.1844. 5.3.1844 døde Susette Schouw efter længere tids sygdom, mens Thorvaldsen døde i Det Kongelige Teater 24.3.1844.

²³ Dvs. den italienske musik- og teatergruppe, som familien Stampe og Thorvaldsen holdt hyppige soiréer med. Se yderligere herom nedenfor i kommentaren og på side 286 i nærværende originalmanuskript.

²⁴ Dvs. Susette Schouws ægtemand J.F. Schouw.

²⁵ Muligvis refererer Christine Stampe her til det kunstnermaskebal, som afholdtes den 26.2.1844 i et teater i Lille Kannikestræde 14, København. Den 26. februar 1844 faldt dog på en mandag.

²⁶ Dvs. den danske maler Ernst Meyer.

²⁷ 8.3.1844 fejrede Thorvaldsens sin romerske fødselsdag. Dette var en årligt tilbagevendende festligholdelse af Thorvaldsens første ankomst til Rom 8.3.1797.

²⁸ I 1844 faldt den 2.3. på en lørdag.

²⁹ Dvs. den danske danser, koreograf og balletmester August Bournonville.

³⁰ Dvs. tirsdag den 5.3.1844.

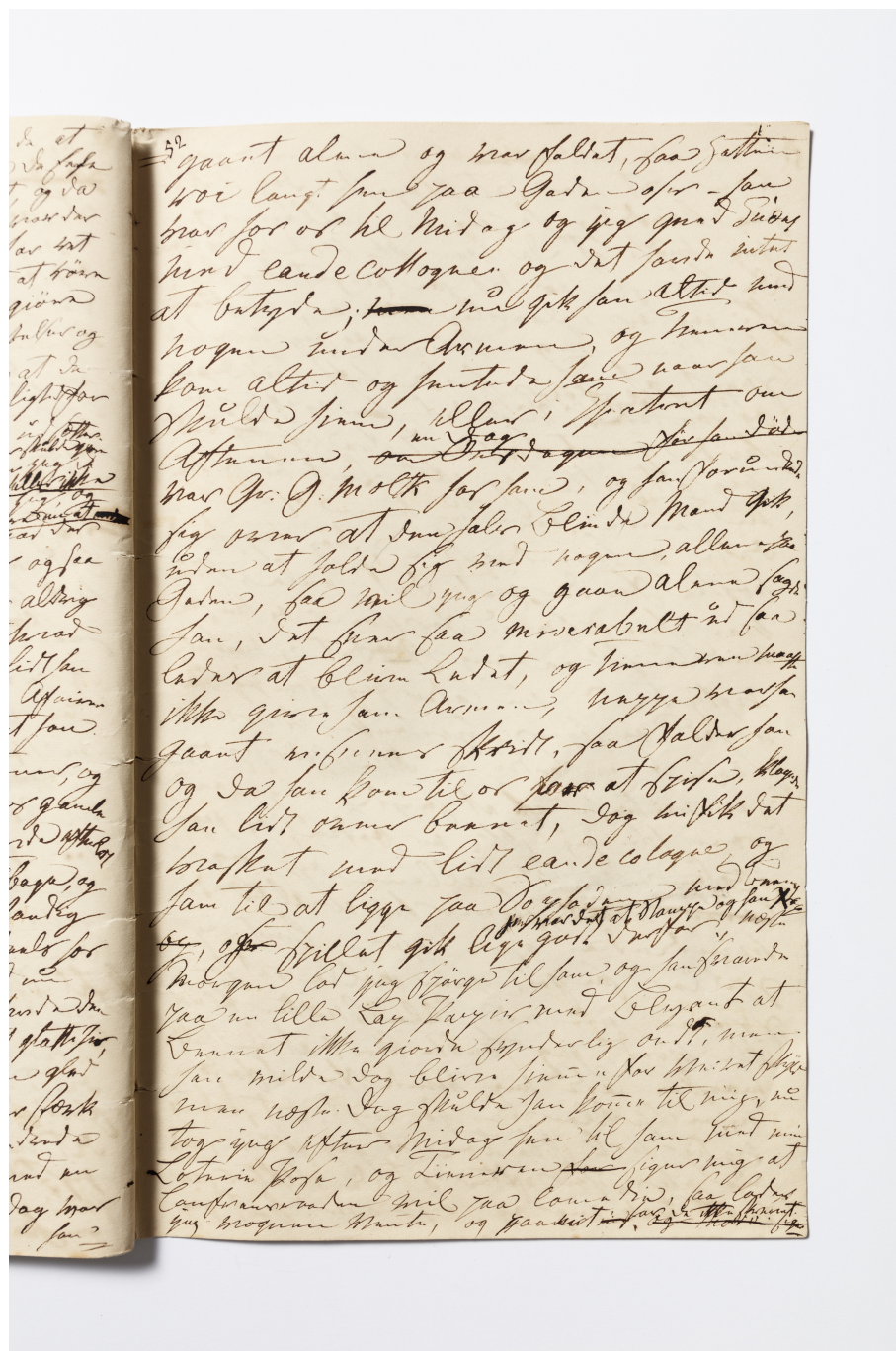
³¹ Dvs. den danske kammerassessor Laurids Fog Muus (1795-1856) og hans hustru Christiane Muus (1802-1859), née Bruun.

³² Dvs. den italienske sangerinde Madame Corsis, som optrådte på Hofteatret og Det Kongelige Teater i København. Hun kom sandsynligvis til København i slutningen af 1840 sammen med en mindre italiensk teater- og musikgruppe, hvis kapelmester fra 1841 til 1850 var italieneren Paolo Sperati, som ifølge de forklarende noter i Rigmor Stampe, op. cit., p. 338-339, n. 17 var gift med en af gruppens sangerinder, Madame Forconi. Foruden Corsi, Sperati og Forconi udgjordes gruppen af Torre, Vairo, Madame Secci og en tenor ved navn Ernesto Rossi. I 1842 ændrede Christian 8. ved arkitekten Jørgen Koch tilskuerrummet i Hofteatret til brug for netop denne tilrejste teater- og musikgruppe.

³³ Dvs. Christiane Muus (1802-1859), née Bruun.

³⁴ Dvs. ækler.

[illegible]

[illegible]

[illegible]